

17 Ianuali 1908

Ki Moolelo Kaaō

— o —

Hiiaka-i-ka-Poli-o-Pele

Ii doonopono ho ia elike me na muuice Moolelo
Hiiaka ko Hawaii ame Maui.

MOKUNA I.

Ki Moolelo o ko hoo ana mai o Pele ame kona poe hoahanan
i Haion nei — Ke Kai a Kahinalii.

[HOOMAUIA.]

"E au aktu ana au i ka moana kai lipolipo; e alo aktu
ana au i ka ehu a ke kai; e hoomanawanui ana hoi i ke amu
ane ke koekoe, e auamo ana i na kukuna kikiki wela o ka
la; atma kela ame keia aina a'u e hoea aku ai a i nele kuu
ike ana i na makao kuu kane aloha, e ku ana kuu ~~makua~~
mā ia aina. I hele au a i loaa ko'u noho'na mā ka aina
a u'e ike anai o ko'u honua paa ia, aole au e hoi mai i hope
nei. Aka, iu huki no nae ia'u ke noho ma ia aina a i holo
mai no au e ike ia oukou i ka aina hanau nei. O ko'u mā
nao ana nae e noho la iho i ka aina hanau nei; aole."

I ka makaukau ana o na mea apau, a mamua o ko
Pele kau ana iluna o ka waa, nonoiaku la oia i ka makau
hine: "Auhea oe, e ka makua, e haawi mai oe ia'u ia Ku,
me Lono ame Nu'akea, ka wahine iaia ka poli waiu." Ua
mai la no ka makuhine o Kahinalii: "Ua laweia mai la
na 'KII' o Ku ame Lono ame Nu'akea a kau iluna o ka
bulili o ka waa."

Alaila, kauaku la o Pele me Kamohoalii ame Ehu-a-
Menehune iluna o ka waa. Ia wa kahea mai la kekahi kai-
kama Hiiaka ma ka uwalo ana mai:

"E Pelehonuamea — el Pehea makou ou pokii? Aole
anei hoi o makou kekahi e au pu me oc i ke kai?"

Pana aktu la o Pele. "I hewa hoi au i ka"

Eia ka, he mea i kai kane nei mea o ka pokii.
Ia oukou ikaia ka na pokii malunā o'u, ma o ke
alohe ole ana o kela wahi kaikamahine lapuwale i ka'u
kane, ka makaukane o a'u mau keiki; a o ke kupunakape
hi o kum moopuna. Aole oukou e hele me a'u. Hele no
auane kakau a loaa hou no ka'u kane, o ka oukou hana no
o ke kaiii i ka mea i loaa ia'u. "E noho no oukou i neina
makua o kakou ame na kaikuhane o kakou. A i paa ko-

"Aole au e lawa
ana. Owau o n
hine nei ame ku
me oluā, oiai, ac
auwa keia a'u e

Pau no kei
ia i na kanaka
moana. O ka
waa nei a hele a

Ia hala ana
o Kahinalii ka n
a lewa ana ka w
nupanupa kuh
ae la na mapu
moana, ku ka pi
ana, hakikili ka
ka lewa uli, nak
huikau ka lewa

O keia ke
hula ai ia Hawa

Ma ko Hav
no o Hiiakaikap
kunane o lakou
mai, a mai ka a
oiaio o keia olel
o Polapola i hel
Hiiaka i kahea
wa hoi a Panae
Wahineomao, k
Hilaka.

Ke Zi

0

Pihiloelol

Kinai

ia o ke kaili i ka mea i loaa ia'u. E noho no oukou ne na makua o kakou ame na kaikunane o kakou. A i paa ko oukou manao e jimi i ia u valaila, na oukou no oukou e hele ae mahope ae nei."

No kei pane o Pele, kulaolu like iho la na po'o o na. Huaka apatilalo i kuli iho la ko lakou matu waimaka. A oiai o Pele, auhe ae ai e huli a kahea e holo ka waa, ia wa kahea mai i o Laka i ka makuahine.

"Pehea iu? Ne'e oe, haalele ka oe ia'u i hope nei?"

Pane aki la o Pele. "Heaha auanei ka waiwai o kau hoolau ana, ake hele pu'oe me a'u." E noho no oe me ou' mau kupuna. "Eicani auanei kau wahi pono e kokua mai aia u koi makua, ma keia huakai naauauwa aloha i ko olu'a makuakane." Aole e noho no oe."

Alaila, pane mat la ho ke kaikamahine. Aole ho'i pele, e ka makua. He kuleana kou e jimi i ko kane, ko maua makuakane me kulu pokui kaikunane nei; ja he kuleana hoi ko maua nei e jimi i ko malia luau makuakane. "A no ka'u wahine pono au, e ka makuahine i ninau mat la, i hai ati ati ia oe, he wahi pono no ka'u, oia ho'i ka hula. Mana wahi apau a kaikou e kipa aku ai ma keia huakai hele e hoala no au i na aha hula, a malia hoi aia, halia ko maua makuakane. Iu, no oia ja maua i ko leo uwalo a'u a ke keiki."

I ka iohe amia o Pele i keia mau olelo a ke kaikamahine, komo iho i ka manao iloko ona, ua pono io na olelo o ke kaikamahine. A hoholo iho la ia, e lawe pu'ia Laka me ia."

Alaila, kahea aki la o Pele i ke kaikamahine e kau iuna o ka waa. Ia wahili iku la ia (Pele) a ike iku la ia. Huaka (uuku) e huia mai ana e ka makuahine e Kahinali, kulu iho la konamau waimaka no ke aloha i kahi pokui uuku ona. Kealo o ua wahi kaikamahine nei ke wahili, pono mai la ia Pele, me ka nooma'a ana mai o na lima, ame ka eueu ka ononi ana ae nohoi, me ihu mea iwe ohooho mai ana i ke kalkuania e kii iku la ia, oia kahie au pu'i ke kai me ia.

Ia wa olelo iku la ke kaikuania me ka iuwe ana no hoi. "Auhea oe e ka pokui aole paha oe e iuki ke hele mai a'u elike me." Iku la iku la mai nei, oiai, aole ko u hele iku la mai nei?

Kela wa pane mai la o Kahinali. "Kupanaha no oe i kohoroe i olelo mai i ko nele i ka waiu." Ei iku la me oe i ka waiu. Eia ho'i ko pokui ke hoolau iku nei e hele iku la me oe i ka ho'i ka u he hoole mai?"

Alaila, pane iku la o Pele i ke makuahine o iku la iku la mai nei?"

Ua loaa n
kai mai, e hoik
Peresidena o k

e papa loa aku
Iaupapa, aole e
hoea aku ai oia

Mr. Wallach v
lawe lapau ak
He hana
Aole oia i mak

Kalaupapa i k
na ka leo o ka
mea rara ka om
e hapuku wa
mai waenia aki

ka, makemake
Ola o ke Teri
maka o Kalau

Mr. Wallach,
na-lima pepee,

Aole ka
mai i ke kanal
ioia, o ka Iehc
nana i hoola i

ka i'a e hoea
he ola wale no
kui ma ka la
hoi i hiki ole i

Malia io
lepera o Molo
o na kanaka i
ai iiaia ke hoo

Ua hoike
ka mea kakau
naka kupono

Papa Ola. I
ka hana wale
ana ipoe Sen
ponopono ho

Ola.

HUAKAI HIUI

Ka Biwahiwa a ka Lahui

HONOLULU, OAHU, POALIMA, JANUARY 17, 1908

"Aole au e lawe iaia. Mahope ae nei no ia me na kaikuanana. Owau o makou ke au e ae i ke kai me kuu-kaikamahine nei ame kuu moopuna. E noho no lakou nei apau me olua, oiai, aohe keia he huakai pono; he huakai naauauwa keia a'u e hele nei no ke aloha kane."

Pau no keia mau olelo a Pele o kona kena, mai la no ia i na kanaka e paa ana i ka waa e pahu i ka waa i ka moana. O ka manawa no ia i pahu aku ai na kanaka i ua waa nei a fiele ana i ka moana kai uli, kai hohonu.

Ia hala ana mai o ka waa o Pele, ia wa hoouina mai ai o Kahinalii ka makuahine, i ke kai hoe nui a ka launa ole, a lewa ana ka waa o Honuiaakea iluna o ka halchalei hanupanupa ku hoho a kawahawaha o ke kai. Ua huahuai ae la na mapuna o ke kai mai lalo ae o ka papaku o ka moana, ku ka punakea i uka o ka aina, pulei leho ka moana, hakikili ka ua mai ka lani mai. Olaolapa ki uwila i ka lewa uli, nakolokolo ikuwa ka leo papaafina o ka hekili, huikau ka lewa niu, ka lewa lalo. Auwel He ino!!

O keia ke kai luku i oleloia o ke kai a Kahinalii i ala-hula ai ia Hawaii nei.

Ma ko Hawaii Hiiaka hoi, ua hoikeia, ua hele pu mai no o Hiiakaikapoli-o-Pele me na Hiiaka e ae ame na kai-kunane o lakou ma keia hele ana mai a Pele mai. Kahiki mai, a mai ka aina mai hoi o Polapola. A e ikeja ana ka oiaio o keia olelo ana a ko Hawaii Hiiaka, mai ka aina mai o Polapola i hele mai ai o Pele i Hawaii nei, ma ka pule a Hiiaka i kahea ai maloko o ka ulu-lehua o Panaewa; ma ka wa hoi a Panaewa i hoonaboa mai ai e make o Hiiaka me Wahineomao, kana aikane, ame Pauopala e, ke kahu o Hiiaka.

KA OIH

Ke Kilo Oul

Oiai, nohe a Zodiaka, elike mila, ku manao ne iho no oia i kaha wale. A penie e

E kaha i po, ke komo pau poi 12 i hoikeia ae nme ka mea i hoil poai, e kaha hou poai mua, ma ka no paha iniha ke

I ka loaa an i ka poepoe pi'o kown like loa o i lona ae la; o lak

O ka noao n huaolelo "Hema" huaolelo "Akau" kou kipoohiwi "I ka noao o ka pej iho i kahuoleio i ka paa o i hui Hale he 12 o kina, Komobana inoa o kela ame

Ke Za o Ka Papa Ola